ئۇيغۇر خەلق تېپىشماقلىرى

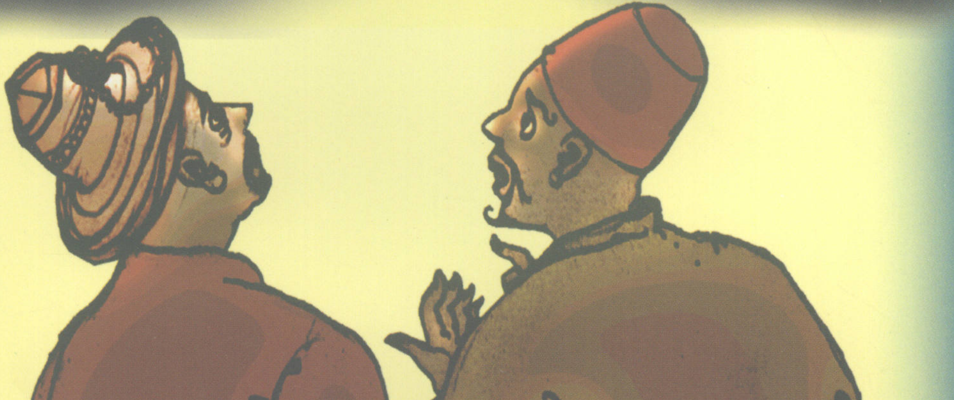

2

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

ئۇيغۇر خەلق تېپىشماقلىرى

2

«ئۇيغۇر خەلق ئېغىز ئەدەبىياتى قامۇسى»
تەھرىر ھەيئىتى تەشكىل تەييارلىغان

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

ئۈرۈمچى 2007 -يىلى

图书在版编目(CIP)数据

维吾尔民间谜语.2：维吾尔文/《维吾尔民间文学大典》编委会编. - 乌鲁木齐：新疆人民出版社，2007.1
ISBN 978-7-228-10854-1

Ⅰ.维... Ⅱ.维...Ⅲ.维吾尔族 - 谜语 - 汇编- 中国 - 维吾尔语（中国少数民族语言）Ⅳ.I277.8

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2007)第006257号

策　　划：阿布都热合满.艾白
艾合买提.伊明

责任编辑：艾合买提.伊明
责任校对：阿布列孜.阿巴斯
封面设计：买买提.努比提

维吾尔民间谜语－2（维吾尔文）
《维吾尔民间文学大典》编委会编

新疆人民出版社出版
（乌鲁木齐解放南路348号 邮编： 830001）
新疆新华书店发行
新疆新华印刷厂印刷
880×1230毫米 32开本 1.875印张
2007年1月第1版　2007年1月第1次印刷
印数：1-5000

ISBN 978-7-228-10854-1　　定价：3.50元

پىلانلىغۇچىلار: ئابدۇراخمان ئەبەي
ئەخمەت ئىمىن
مەسئۇل مۇھەررىرى: ئەخمەت ئىمىن
مەسئۇل كوررېكتورى: ئابلىز ئابباس
مۇقاۋا لايىھىلىگۈچى: مەمەت نەۋبەت

ئۇيغۇر خەلق تېپىشماقلىرى ـ 2

«ئۇيغۇر خەلق ئېغىز ئەدەبىياتى قامۇسى» تەھرىر ھەيئىتى نەشرگە تەييارلىغان

*

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى 348 №)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى
شىنجاڭ شىنخۇا باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
فورماتى: 1230×880 مىللىمېتىر، 1/32
باسما تاۋىقى: 1.875
2007 ـ يىل 1 ـ ئاي 1 ـ نەشرى
2007 ـ يىل 1 ـ ئاي 1 ـ بېسىلىشى
تىراژى: 1 — 5000
ISBN 978-7-228-10854-1
باھاسى: 3.50 يۈەن

پىلانلىغۇچىلار: ئابدۇراخمان ئەبەي، ئەخمەت ئىمىن

مەسئۇل مۇھەررىرى: ئەخمەت ئىمىن

مۇقاۋىنى لايىھىلىگۈچى: مەمەت نەۋبەت

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

مۇندەرىجە

جۈملە، قوشاق ۋە بېيىت شەكلىدىكى تېپىشماقلار 1

ھېسابلىق تېپىشماقلار 52

جۈملە قوشاق ۋە بېيت شەكلىدىكى تېپىشماقلار

شەھىرى بار، ئادىمى يوق،
دېڭىزى بار، سۈيى يوق؟

(خەرىتە)

شېخى تۈمۈر، يوپۇرمىقى كۈمۈش، مېۋىسى ئالتۇن؟

(جىگدە)

شىر ـ شىر ئېتەر، جىلغىدىن ئۆتەر،
داۋانغا كەلسە ئاستىدىن ئۆتەر؟

(سۇ)

قامىلىپ بىر سارايغا ئەسكەر ياتقان،
سىرتقا چىققانلىرى مىلتىق ئاتقان؟

(سەرەڭگە)

قوزغالماي بىر ئورۇندا قاراپ تۇرار،
ئادەمنىڭ ھاجىتىنى ماراپ تۇرار.
قانچىلىك جەبىر كۆرسە سەۋر قىلىپ،
يەنمۇ كۆپەيمەكنى تەلەپ قىلار؟

(دەرەخ)

قولغا قوندى جانسىز كەپتەر،
قانات يايدى يېرىم چەمبەر،
ھۇزۇر بەردى ئاققاندا تەر؟

(يەلپۈگۈچ)

قولۇڭدىكى ئون ئۇزۇك،
پاكىز تۇتساڭ بەك سۈزۈك.
كيسەل قىلار بىراق ئۇ،
بولسا مەينەت، كىر، ئۈسۈك.
ئويلاپ تېپىڭ ھەم ئۇنى،
قانداق تۇتقان بەك تۈزۈك؟

(تىرناق)

قولدا تۇتساڭ كۆرۈنمەس،
ئېچىپ ئالساڭ تۈگىمەس.
بارلىق جاھان بايلىقى،
راھەتلەرنىڭ يايلىقى؟

(ئىلىم - بىلىم)

قوش ئەينەك، چىنە ئەمەس، تۆمۈر ئەمەس،
بۇزۇلسا ئۇنى تۈزەش مۇمكىن ئەمەس،
ئۆزلۈكىدىن ئېچىلىپ ھەم يېپىلىدۇ،
گۆھەردىن قىممەت نەرسە، ئەرزان ئەمەس؟

(كۆز)

قارىغاندا تىكىلىپ كۆزۈڭ تېلىپ قالىدۇ،
تارتىپ قويساڭ يېپىنى ھەتتا ئۆچۈپ قالىدۇ.
قېنى، كىچىك دوستلىرىم، بۇنى كىم تېز تاپىدۇ؟

(ئېلېكتر چىراغ)

قاتمۇ قات كۆڭلىكى بار،
ئاستىدا بىر تۈگمىسى بار؟

(كاپۇستا)

قاپقارا بىر جانىۋار،
ئۆزى كىچىك، ئۇچىدۇ.
يازدا ئويناپ قىشلىقى —
ئىسسىق ياققا كۆچىدۇ؟

(قارىغۇجا)

قولى يوق، كەكە تۇتمايدۇ،
ئۆي سېلىشقا ئۇستا ئۇ؟

(قارلىغاچ)

قورسىقىدا نومۇرى، ئۆزۈن سىمدۇر تومۇرى،
بۇراپ قويساڭ نومۇرنى، يېقىن قىلار يىراقنى.
سۆزلىشىسەن قولۇڭغا ئېلىپ تۆمۈر قۇلاقنى؟
(تېلېفون)

قولۇمدا ئۆسكەن بىر تۇپ گۈلۈم بار،
يامغۇر ياغسا ئېچىلىپ كېتىدۇ؟
(كۈنلۈك)

قومۇش ئۇچى قىلتىرىق، ئۇنى تېپىڭ، دىلبىرىم،
يىڭنە ئۇچى يالتىراق، ئۇنى تېپىڭ، دىلبىرىم.
سېسىق كۆلدە ئىت يۈرەر، ئۇنى تېپىڭ، دىلبىرىم،
تاقۇر ـ تۇقۇر تەختىراۋان، ئۇنى تېپىڭ، دىلبىرىم،
ئىچىدىكى مېھرىبان، ئۇنى تېپىڭ، دىلبىرىم؟

جاۋاب: قومۇش ئۇچى قالتىراق ـــ
شامال دېگەن ئەمەسمۇ،
يىڭنە ئۇچى يالتىراق ـــ ئوت دېگىنى ئەمەسمۇ،
سېسىق كۆلدە ئىت يۈرەر ـــ سۇ پاقىسى ئەمەسمۇ،
ئىچىدىكى مېھرىبان ـــ بوۋاق بالا ئەمەسمۇ.

قول بىلەن تۇتۇپ بولماس،
كۆز بىلەن كۆرۈپ بولماس.

كىچىكىدە دەرەخ لىڭشىتار،
چوڭايغاندا ئۇنى يىقىتار؟

(شامال)

قۇرۇقلۇقتا ھەم سۇدا،
ياشىيالايدۇ ئۆلەستىن.
كەچ بولغاندا سازلىقتا
ناخشا ئېيتار تىنماستىن؟

(پاقا)

قېلىنغىنە بىر كىتاب،
يىل بېشىدا ئېسىلغان.
ئۆتۈپ كەتسە ھەر كۈنى،
بىر ۋارىقى يىرتىلغان.
يىل ئاخىرى كەلگەندە،
ھېچنېمىسى قالمىغان؟

(كالېندار)

قېشى قارا، يۈزى ئاق،
ساڭا ياردۇر ھەممە ۋاخ.
چاقنىتىدۇ دىلىڭدا،
ئۆچمەيدىغان نۇر چىراغ؟

(كىتاب)

此为试读，需要完整PDF请访问: www.ertongbook.com

قىزىل رەڭلىك بىر قۇتا،
ئىس چىقىرار بۇرنىدا.
ئارقىسىدا قوللىرى،
كىرەر يەرنىڭ باغرىغا؟

(تراكتور)

قىسىۋالغان بېشىغا
يوغانغىنا قىزىلگۈل.
ئۈستىدىكى كىيىمى
كۆرۈنىدۇ خىلمۇخىل.
تاڭ سەھەردە ئويغىنىپ
ناخشا ئېيتىپ چىلىلغان.
بالدۇر قوپۇپ كىيىنىشكە
كىشىلەرنى قىستىغان؟

(خوراز)

قىشتا ھۆرمەت تاپىدۇ،
يازدا خارلىنىپ ياتىدۇ؟

(مەش)

قاتار - قاتار چىت قويدۇم،
جىرەن ئاتنى بوش قويدۇم؟

(تىل، چىش)

قارا ئىنەك قاراپ تۇرار،
قىزىل ئىنەك يالاپ تۇرار؟
(ئوت)

قارا غوجىكام ئاتتىن چۈشتى،
بالىلىرى ئولاشتى؟
(قازان ۋە قاچا ـ قۇچا)

قاراڭغۇ ئۆيدە ئىشەك ھاڭرايدۇ؟
(تۈگمەن)

قاپقارا بىر يۇمىلاق،
گۇۋاھچىسى ئۇزۇن تاياق؟
(كۆز ۋە قاش)

قاپ چۈشتى، قاپلاپ چۈشتى،
قاپنىڭ ئاغزى بوغۇلۇپ چۈشتى؟
(كالا تېزىكى)

قارا ئاتنى قاڭتۇرۇپ قويدۇم،
قارا جۇۋىنى بۆكتۈرۈپ قويدۇم؟
(قازان بىلەن ئوتنىڭ ئىسى)

قارا ئۆكۈز يەپ تويمايدۇ،
قۇيرۇقى ئاسمانغا قارايدۇ؟
(مەش ۋە كاناي)

قارا كۈچۈك ئوتنى پىرقىرايدۇ،
ئوت ئۈنىڭدىن قورقۇپ چىرقىرايدۇ؟
(شامال)

قولى يوق، پۇتى يوق،
ئۆزى سۈرەن سالىدۇ؟
(سوغۇق)

قورسىقى توق، كۆلەڭگىسى يوق؟
(ئورا)

قولى يوق، پۇتى يوق، سۈرەت سىزىدۇ؟
(سوغۇق)

قورسىقى سۇ، يۈرىكى ئوت؟
(ساماۋار)

قورسىقىڭدا بار، يېنىڭدا يوق؟
(كىندىك)

قۇرۇق شاخقا قۇرغۇي قونماس؟
(كالىنىڭ مۈڭگۈزى)

قۇتا، قۇتا ئىچىدە تۆگە پۇتى؟

(ياڭاق)

قۇيرۇقى ئىشكىلىك،

بۇرنى تېشىكلىك؟

(تۆگە)

قېنى بار، جېنى يوق؟

(ئانار)

قىر بېشىدا قىزىل خوراز ئولتۇرار؟

(تىرناقتىكى خېنە)

قىزىل كالا يېتىپ قاپتۇ،

قارا كالا كېتىپ قاپتۇ؟

(ئوت بىلەن ئىس)

غىلدىر ـ غىلدىر غىلدىرلاپ،

بىر جايدىلا ماڭىدۇ.

رەخت ئۇستىگە ئەگرى ـ تۈز،

نۇرغۇن ئىزلار سالىدۇ؟

(كىيىم تىكىش ماشىنىسى)

كىچىككىنە قۇتىدا،

كۆردۈم مەن بىر جانىۋار.

بۇ جانىۋارغا ھەيرانمەن،
جىنى يوققۇ، خۇيى بار.
ئايلاندۇرۇپ بېشىنى،
قاراتساڭمۇ ھەر ياققا.
جاھىللىقى بەك قاتتىق،
قارىۋالار بىر باغقا.
تاغۇ تاش، چۆل - دېڭىزدا،
سەپەر قىلساڭ كېرەكلىك.
شۇنىڭ بىلەن ئاداشماي،
ماڭالايسەن يۈرەكلىك؟

(كومپاس)

كېچىسى يوپيورۇق،
كۈندۈزى قۇپقۇرۇق؟

(لامپۇچكا)

كىيىملىرى رەڭگارەڭ،
مېڭىشلىرى سۆلەتلىك.
سوقۇشقاننى كۆرسىڭىز،
دەيسىز: ئەجەب يۈرەكلىك.
ئۆزىنى شاھتەك تۇتسىمۇ،
يۈرگەن يېرى ئەخلەتلىك؟

(خوراز)

كېچىلىرى دائىما،
كىرىۋالار ئىچىمگە.
ئاش ئوغرىلاپ قاچقاننى،
ئۆچرىتىدۇ زەربىگە؟

(مۈشۈك)

كىچىك ـ كىچىك چىرايلىق،
گۈللۈك قەغەز تۈگۈنچە.
ئاچساڭ چىقار ئىچىدىن،
تاتلىق، شېرىن ئۈزۈمچە؟

(كەمپۈت)

كىچىككىنە سومكىغا،
سالسام مۆھىم سۆزۈمنى.
يىراق يۇرتقا تېگىپتۇ،
يۇمۇپ ئاچسام كۆزۈمنى؟

(تېلېگىرامما)

كۆتۈرۈلۈپ دېڭىزدىن،
كۆككە ئۇچۇپ بارىدۇ.
كۆكتىن قايتىپ چۈشكەندە،
ھەممە گىياھ قانىدۇ؟

(يامغۇر)

此为试读，需要完整PDF请访问： www.ertongbook.com